

Lary

Laryng- och gloss-
ektomerades tidning

LARYNGFÖRBUNDET

StomVärd
Gibeck

N:r 3/90

**Tänk dig att
inte kunna prata.**

Varje år tystnar ca 400 personer i Sverige.
Drabbade av cancer i struphuvudet eller munhålan.
Till 90% är rökning orsaken.

Stöd Laryngfonden!
Postgiro 918258-5

LARYNGFÖRBUNDET
-DE RÖSTHANDIKAPPADE-

LARYNGFÖRBUNDET

- . . . är huvudman i Cancerfonden, Riksföreningen mot cancer
- . . . tillhör Handikappförbundens Centralkommitté (HCK)
- . . . finansieras genom medlemsavgifter och anslag från Statens handikappråd
- . . . värnar om laryng-, hemi- och glossektomerade medlemmar
- . . . arbetar för lika rätt till behandling, vård, rehabilitering och för en social trygghet
- . . . har lokalföreningar inom landet
- . . . har kontakter med motsvarande förbund i utlandet
- . . . har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logoped, kuratorer och dietister

Lokalföreningarnas kontakter

Eskilstuna:	Per Lindell, Brogatan 11, 2 tr, 644 00 Torshälla, Tel 016-35 51 35
Falun:	Holger Andersson, Rådmanvägen 27, 791 54 Falun, Tel 023-160 95
Gävle:	Siv Baglien, Oxtorget 1 B, 826 00 Söderhamn, Tel 0270-164 59
Göteborg:	Eric Hermansson, Gitarrg. 1, 421 41 Västra Frölunda, Tel 031-47 87 63
Halmstad:	Bertil Andersson, Strandgatan 24, 302 46 Halmstad, Tel 035-12 28 13
Linköping:	Nils Björk, Mårdstigen 4, 590 30 Borensberg, Tel 0141-410 46
Lund:	Erik Ohlsen, Tordönsvägen 4 L, 222 27 Lund, Tel 046-13 14 05
Stockholm:	Göran Welin-Berger, Östgötagatan 61, 116 38 Stockholm, Tel 08-43 46 44
Uppsala:	Sven Eriksson, Ekbacken, Löt, 740 11 Länna, Tel 0174-220 84
Västerås:	Anna-Greta Andersson, Tryffelvägen 16, 725 41 Västerås, Tel 021-525 23
Örebro:	Bertil Lindström, Ekeberg, 716 92 Fjugesta, Tel 019-914 40

Sista manusdag för nästa nr är 1 nov. 1990.**Laryngförbundets kansli**

Kanslichef: Elise Lindqvist
Besöksadress:
Reimersholmsg. 9,
Box 9514, 102 74 Stockholm.

Tel 08-58 58 07, 58 58 09,
Texttelefon 08-58 58 09
Telefax 08-668 49 30

Postgiro 85 17 54-2
Bankgiro: 5703-3373

Konsulent- och
radiohjälpsekreterare:
Helena Nylén-Bystedt
08-58 53 33

Kansliet öppet:
Måndag-fredag
08.00-12.00, 13.00-15.00.
Övriga tider autom. telefon-
svarare på 08-58 58 07
08-58 53 33

Konsulenter:
Malmö: Gull-Britt Mårtensson,
Fosievägen 29 B,
214 31 Malmö.
Tel 040-92 43 42
Stockholm: Inga Gustafsson,
Wollmar Yxkullsgatan 19,
Tel 08-84 90 29
Russinvägen 87, 123 59 Farsta,
Tel 604 36 94.

Lary

ärgång 18, nr 3/1990

Ansvarig utgivare och redaktör:
Elof BystedtRed.kommitté:
Elof Bystedt
Lars Olov PaulssonUtgiven av
LARYNGFÖRBUNDET
Tryckt hos
Enskede Offset
Redigering:
Stockholmskonsult**Förbundets kontakter:**Förbundsordförande:
Elof Bystedt, Tors väg 6,
145 71 Norsborg.
Tel 0753-717 88.Kassaförvaltare: Bo Persson, Övre
Hantverksgatan 20 A,
831 36 Östersund.
Tel 063-12 30 41.TACK, Thorvald Tingström, för gåva till Ra-
diohjälpkampanjen i form av efterskönt
arvode.**Nordiska Laryngkongressen**
i Danmark: Material kommer i nästa nr av Lary.**JULHÄLSNINGAR I LARY**skall vara LARY tillhanda senast 31
oktober. Pris pr hälsning som vanligt
(minst) 20:-, men man FÅR betala
mer om man vill . . .**Välfärd är mer än skyddsnät**

– Vi måste fortsätta förbättra våra välfärdssystem så att de inte bara utgör ett skyddsnät. Det räcker inte att vi får bidrag när vi inte kan arbeta, t ex på grund av sjukdom. Välfärd ska innebära något mer. Det handlar inte bara om att överleva utan om rätten att leva ett aktivt liv.

Det sa socialminister Ingela Thalén när hon talade på konferensen "Fungerande rehabilitering – en utmaning inför 90-talet".

Ingela Thalén betonade att viktiga beslut redan tagits, som syftar till att förbättra socialförsäkringar så att de främjar ett aktivt liv. Hon pekade på tillsättandet av arbetsmiljökommissionen, förslagen i rehabiliteringsberedningens betänkande och regeringens proposition i december med förslag bl a till att försäkringskassan ska få köpa yrkesinriktad rehabilitering för 500 miljoner kronor per år.

– Riksdagens beslut om att inrätta arbetslivsfonden gav också ett effektivt ekonomiskt instrument för att stoppa utslagningen i arbetslivet. Sammanlagt kommer det att ge minst 11 miljarder kronor till rehabilitering och bättre arbetsmiljöer.

■ Vi går vidare

– Nu går vi vidare. Förslaget om lagfäst sjuklön under de första 14 dagarna av en sjukperiod syftar till att få arbetsgivarna att ta ett större ansvar för arbetsmiljön. Samtidigt ger det utrymme för arbete med rehabiliteringsfrågor i försäkringskassorna.

– Vi behöver också skapa möjligheter till bättre samarbete mellan sjukförsäkringen och sjukvården. Regeringen kommer att lägga förslag om detta, utlovade socialministern.

*Lary*är en tidskrift för *laryngektomerade* – de som fått struphuvudet bortopererat*hemilaryngektomerade* – de som fått ena stämbandet bortopererat*glossektomerade* – de som fått delar av eller hela tungan bortopererad. Omfattar även andra operationer i munhålan.

VI VILL – VI KAN

Detta är Laryngförbundets stora chans: Radiohjälpkampanjen som går mellan 22 oktober och 2 december.

Vårt medlemsmässigt lilla förbund består av många hängivna medlemmar. Nu sätts allas vår vilja och ork på prov: Vill vi, kan vi lägga på alla de kol extra som behövs för att göra kampanjen lyckad?

Radiohjälpkampanjen får inte missförstås. Den har två elementa som är viktiga, för att inte säga centrala: Att förbättra Laryngfondens ekonomi så vi får pengar till fortsatta insatser för våra medlemmars bästa, men lika mycket handlar det om ett enastående informationstillfälle.

Få vet vilka vi är och ännu färre känner våra problem och behov. Men nu har vi, som sagt, chansen att ändra på dessa tingens ordning.

I det här numret av Lary ges det mängder av exempel på vad som gjorts, vad som planeras, vilka resurser/prylar som står till vårt förfogande. Allt bevisar vad jag sagt ovan: Vi har många hängivna medlemmar. Och vi skall finna alla möjliga vägar för att mobilisera också folk utanför våra egna led.

Vill vi? Kan vi?

Ja var så säker – VI VILL OCH VI KAN!

Optimism skall prägla vår Radiohjälpperiod.

ELOF BYSTEDT

Det "rör på sig" överallt för en bra kampanjhöst

Gävle,
representerat av Siv Baglien, inleder den långa raden av goda exempel på aktiviteter för och inför Radiohjäpskampanjen.

Från
Stockholm
berättar Göran Welin-Berger att

Vid Laryngförbundets utbildningsdagar på Prince Philip Hotel den 1–2 september hade representanter från sju lokalföreningar mött upp. Man lämnade lägesrapporter från det lokala kampanjarbetet och lyssnade till varandra, inspirerades och fick idéer. Undertecknad fick senare en intervju med en representant från varje förening.

Om hur man skrivit till ett antal kyrkliga församlingar kunde vi läsa i förra numret av Lary. Till dags dato har fem–sex församlingar skickat pengar till fonden, berättade Siv.

– Den lokale konstnären Nils Törnqvist (Söderhamn) lovat skänka en tavla som ska lottas ut lokalt. Bravo!

Den vana skolinformatören Siv Baglien har varit i kontakt med rektorerna i Söderhamns skolor. Man har lovat försöka få sina skolors elevråd att ställa upp och förordas att höstens intäkter från "Operation Dagsverke" ska gå till kampanjen. Gävleföreningen planerar att kontakta flera kommuners rektorer framöver. Påpassliga Siv frågar samtidigt om hon får kontakta eleverna för att få hjälp med försäljning av nålar.

Massmedia: Radio Gävleborg och Mitt-Nytt (TV) kommer att ställa upp, ännu är det oklart hur. Siv ska ha ny kontakt med redaktionerna om programformerna längre fram.

Nattarbete blir det för Siv och Ingvar Härdin när de ska stå på Hälsingskuriren och lägga in inbetalningskort till kampanjen i tidningarna.

– Att vi gör jobbet själva var en förutsättning, sa Siv, och rekommenderade andra att försöka samma sak med sina lokaltidningar. Man avvaktar nu responser från lokalpressen i Gästrikland om kampanjstöd. X-trakten, en tidning som når alla inom landstinget i Gävleborgs läns landsting, ska skriva om laryngektomerade, berättade Siv.

Dessutom kunde hon förtälja att hon sålt tre Carl Anton tavlor till olika företag. Två till är på väg att bli sålda och föreningen har köpt en för att själva lotta ut. Nu diskuterar man som bäst det vidare arbetet lokalt och också hur man ska fira föreningens stundande 20-årsjubileum. Siv själv "firade" häromdagen sin 25-årsdag som laryngektomerad.

man framförallt haft två stora projekt att jobba med. Dels har man lyckats få Bertil Perrolf att komma till Mariastaden den 23 okt och göra ett radioinslag för programmet "skivor till kaffet". Dessutom har man arbetat med att få till stånd en teaterföreställning på Dramatiska Teatern i november. Alla skådespelare ställer upp gratis liksom scenarbetare. Program och vilka artister som ska medverka är ännu inte klart. Tänk är att biljetter ska säljas av Dramaten och att intäkterna oavkortat ska gå till Laryng-fonden. Det här har kunnat komma igång tack vare Göran W-B:s samarbete med Carl-Anton och skådespelaren Jan-Olof Strandberg m fl.

Lars-Olof Paulsson har ordnat ett galleri som förbudnet får disponera. Där ska verk som olika konstnärer gjort säljas till förmån för kampanjen. Det är "kändisars" amatör-konstverk det är fråga om.

"Öppet Hus" ska ordnas i oktober på Danderyds sjukhus och Karolinska sjukhuset. På KS får föreningen plats för utställning.

Nu diskuterar man försäljningen av nålar vid varuhus och ute på stan.

– Det svåraste har på sätt och vis varit att inte kunna sjunga, säger Siv. Förut trallade jag jämt. När jag tänkte på det fick jag idén att skriva till Kjell Lönnå för att fråga om han kan hjälpa oss på något sätt. Vi får se, avslutar hon...

Från
Lund

kom Gull-Britt Mårtensson. Hon kunde berätta att man den 20 sept ska träffas och dra upp riktlinjer för det fortsatta kampanjarbetet. I Södra Sveriges Laryngförening är den allmänna meningen att man gärna går ut och informerar medan man är tveksam till "att titta pengar".

Gull-Britt själv har varit ute på vårdskolor och hos ambulanspersonalen och informerat. Det har fallit mycket väl ut.

Vad gäller kampanjen har professor Tor Malm tillfrågats och han har lovat att skriva artiklar i pressen. Gull-Britt ska skriva till Stefan Victorin, journalist på Arbetet, och höra hur hans kamp mot cigaretterna går. Storrökaren Göran Skytte ska tillfrågas om han ställer upp på en rökfri vecka.

Varuhus och apotek har visat svalt intresse för bössor och nålar så vi ska försöka sälja nålarna själva, berättar Gull-Britt. Sjukvårdspersonalen har däremot visat stort intresse för att bidra.

Föreningen har skickat brev till alla församlingar i Malmö kommun. Det är bara några få aktiva i föreningen men man jobbar på så gott det går.

Från
Göteborg

hade kassören i föreningen, Rune Svensson, kommit uppresande. Övriga styrelsemedlemmar var bortresta på annat håll. Ett möte är planerat till 12 sept då kampanjarbetet ska läggas fast närmare, meddelade Rune. Man har varit mycket ute i skolorna och informerat, kunde Rune berätta. Information om laryngektomi och hur det är att vara laryngektomerad har också sänts i lokalradions program två gånger under våren. Det berättade logoped Ewa Söderpalm som medverkade som sakkunnig i programmet.

Tänk dig att inte kunna prata

Varje år tystnar ca 400 personer i Sverige. Drabbade av cancer i struphuvudet eller munhålan.

Vi behöver din hjälp för att göra oss hörda. Sätt in ditt bidrag på Laryngfonden
Postgiro 91 82 58 - 5

LARYNGFÖRBUNDET
Vi tystnar inte för det.
Tel. 08/58 58 07

Anne-Marie och Bertil Lindström, Örebroföreningen, hade mycket att rapportera. Anne-Marie har varit – och ska åter – till Alnängsskolan och prata om laryngektomi och visa info-filmen. Alnängsskolan utbildar sjukvårdspersonal, så vad kunde vara lämpligare?

Logopederna ska ha mäsas i Katrineholm där man kan vara med.

Per Lindell har en samordnande funktion i föreningen. Haft kontakt med tidningar i distriktet.

Lokalradion i Örebro och i Eskilstuna har lovat att göra program när radiohjälpskampanjen kommit igång.

Konstnären Åke Gylfe har lovat bidra med ett verk i olja till "galleriet". Affärer och varuhus man haft kontakt med har varit positiva till att man ställer ut askar och säljer nålar hos dem.

Man försöker få alla medlemmar att informera sin näromgivning, dvs skolor, affärer, vårdcentraler, apotek osv.

Så till Uppsalaföreningen.

Sven Eriksson upplyste om att logopederna i regionen ska träffas på biblioteket i Uppsala en dag och på Akademiska sjukhuset en annan dag för att diskutera samarbete. Man har haft kontakt med Upplands Radio som lovat göra program och Upsala Nya Tidning som lovat skriva.

En stor besvikelse är att Kyrkans Centralstyrelse i Uppsala säger nej till Riks-kollekt till förmån för kampanjen.

Majny har kontakt med skolorna och man har samarbetat med VISIR i skolorna. Valsättra-skolan har lovat stödja och sälja nålar.

Lila Sekulic från samma förening kunde berätta om svårigheter när man kontaktat företag. "De har tröttnat på alla som ber om hjälp".

STORT TACK TILL ALLA SOM RADIO-HJÄLPER OSS!

Inge Andersson, Linköpingsföreningen, berättar att man fått två utlottningstavlor av en Linköpingskonstnär. 200 lotter såldes snabbt ut och nettot blir 2 000 till föreningen. Nils Björck berättade om svårigheterna att ha ett så stort distrikt som Linköping. Det är 30 mil mellan ytterområdena och man omfattar fyra landsting. Föreningen hade för ett par veckor sedan en sammankomst på Öland där man sammanfattade kunskapsläget.

Av de informationsskärmar, som presenterades av Eva Bergström under utbildningsdagen, önskar vi oss totalt fyra, sa Nils Björck. Det behövs en på varje länssjukhus.

Ett problem är att det material man väntat på kommer ut sent, menade Nils B vidare.

Kampanjnål.

Via telefon kontaktade vi Bertil Andersson, representant för

Halmstadsföreningen.

Radio Halland ska göra program och intervjua Bertil samt en logoped. Logopederna har också kontakt med lokalpresesn som lovat skriva. Nu väntar man i Halmstad på dekaler och nålar mm. Den lilla skaran kämpar tappert, förstär man när man talat med Bertil.

Ett stort och varmt tack till följande företag, organisationer, stiftelser och fonder som gör det möjligt för oss att genomföra radiohjälpskampanjen.

**Allmänna Arvsfonden
Cancerfonden
Carl Anton
Enskede Offset
Första Sparbanken
Gambro Engström
Gibeck Sverige AB
Harry Lindquiststiftelsen
Polar Print
Medela Medical
Munksjö Kraftemballage
Olsson Hotels
Ragn-Sells
Rockwool AB
SCR Claes Göran Flyman AB
Solstickan
Stockholmskonsult
Svenska Nestlé
Vetenskapsakademien
Volvo AB
Volvo Transport AB
Televerket
Posten
Siemens Elema
Gewa
HCK
Dramaten
många privatpersoner,
församlingar och andra**

Laryngförbundet, Radiohjälpskampanjen 1990.

Konferens i Australien:

"Vi förklarar krig mot tobaksbolagen"

Planet börjar gå in för landning. Under oss ser vi hav, slättland, mindre städer, lite skog, en större flod... Bump, bump, så har vi då landet på Australiens röda jord, närmare bestämt på Perth International Airport i Western Australia.

Vi nyper oss i armen för att kolla att det inte är något aprilskämt för det är den första april... nej då. Det är alldeles sant. Det är slutet på en 26 timmar lång resa och början på deltagandet i den sjunde internationella konferensen om tobak och hälsa.

Vi, det är Madeleine och Christin från En Rökfri Generation samt undertecknad. Vi är också 1 000 andra delegater från totalt 70 länder, som trots att Perth för många ligger avlägset, har tagit sig dit.

Naturligtvis är det många australiensare, men också stora grupper från sydostasien, Japan, USA, Kanada, Storbritannien och Skandinavien. Den svenska representationen var ganska ansenlig med representanter från Socialstyrelsen, Skaraborgs läns landsting, Sahlgrenska Sjukhuset, Nicorette AB, NTS, Karolinska Institutet och som sagt En Rökfri Generation. De senare rapporterade stort intresse för sitt program som presenterades under ett av seminarenierna och man knöt många europeiska och sydostasiatiska kontakter.

Krigsförklaring

Genomgående tema för konferensen var att förklara tobaksbolagens krig. Inte minst för vad de idag gör i utvecklingsländerna. Idag då de vet hur skadliga deras produkter är, kämpar de för allt vad de är värda (och det är mycket) för att lura befolkningarna i utvecklingsländerna att börja röka deras produkter. Produkter som ofta innehåller många gånger högre halter av nikotin, tjära och andra giftiga ämnen, än vad som är tillåtet i i-länderna.

Idag beräknas minst 2,5 miljoner rökare dö varje år över hela världen och ett par miljoner slutar. För att ersätta dessa förluster satsar tobaksbolagen alltså hårt på u-länderna, där folket är relativt lätta att lura då de ofta inte kan läsa. Men har lärt sig lita till den vite mannens löften. Och här lovar tobaksbolagen guld och gröna skogar, inte bara för dem som röker utan också för de bönder som odlar tobak och de regeringar som är vänligt inställda till de internationella tobaksbolagens härjningar i deras länder. Dvs regeringarna är ofta korrumperade. Stora arealer av livsviktig skog går också till spillo på grund av tobaksbruket då det går åt stora mängder ved för att torka tobak.

Strup- och munhålecancer

Sir Richard Doll från England rapporterade att dödligheten i strup- och munhålecancer bland män i England och Wales har stabiliserats, efter att tidigare ha ökat. Anledningarna till detta tror man vara bättre diagnostisering och mindre tjära och nikotin i cigaretterna. Han poängterade samtidigt att alkoholkonsumtion mångdubblar risken för strup- och munhålecancer. Bland kvinnorna ökade dödligheten i strupcancer mellan 1970-80 men har nu planat ut. Munhålecancern ligger på samma nivå som tidigare.

Läkemedelsverket

– Professor Kjell Strandberg har av regeringen utsetts till generaldirektör för det nya läkemedelsverket från den 1 juli 1990. Kjell Strandberg, som är läkare med klinisk farmakologi som specialitet, har varit anställd vid socialstyrelsens läkemedelsavdelning sedan 1977 och varit dess chef sedan 1983.

Riksdagen beslöt den 17 maj i år att inrätta ett läkemedelsverk i Uppsala. Det nya verket skall ta över de arbetsuppgifter som i dag ligger på socialstyrelsens läkemedelsavdelning, bl.a godkännande och kontroll av nya läkemedel samt läkemedelsnära produkter som naturmedel och kosmetiska och hygieniska produkter.

I en TV jag passerade visades en video om laryngektomerade. En opererad man satt och pratade på engelska, men jag vet tyvärr inte varifrån filmen kom. Jag såg inte heller några i deltagarlistan som representerade något laryngförbundet. Och inte heller såg eller hörde jag någon opererad.

USA

I den amerikanske Surgeon Generals (hälsovårdsministerns) rapport 1989 kan man läsa följande om de amerikanska förhållandena:

1. Andelen rökare bland vuxna har sjunkit från 40 % 1965 till 29 % 1987. Nästan hälften av de nu levande vuxna som någonsin har rökt har slutat.
2. Mellan 1964 och 1985 undveks cirka trekvarts miljoner dödsfall av rökningrelaterade sjukdomar eller sköts upp, som ett resultat av beslut att sluta röka eller att inte börja. Vart och ett av dessa undvikna eller uppskjutna dödsfall representerar en genomsnittlig vinst på en förväntad livslängd av två decennier.
3. Andelen rökare förblir högre bland svarta, arbetare och mindre utbildade personer än hos den genomsnittliga befolkningen. Minskningen av rökning har varit betydligt långsammare bland kvinnor än hos män.
4. Rökning börjar i första hand under barndomen eller ungdomen. Åldern när man börjar har sjunkit, framförallt bland kvinnor. Rökning bland de äldre eleverna på high school planade ut från 1980 till 1987 efter att tidigare ha sjunkit.
5. Rökning är ansvarigt för mer än var sjätte dödsfall i USA. Rökning förblir den dödsorsak som är viktigast att förebygga i vårt samhälle.

Alla dessa rön stämmer väl överens med Sverige, förutom att vi inte har så många svarta i Sverige att vi kan se någon speciell trend hos dem.

Det var en oerhörd mångfald av fakta och intryck som mötte mig de här dagarna och det är svårt att leta fram det viktigaste, men jag instämmer gärna med mr Michael Daube, en av organisatörerna till hela konferensen att "det viktigaste jag lärt mig under hela konferensen är att vi håller på att vinna".

Eva Bergström

Inte vet "mannen på gatan" vad Laryngerna är för ena...

En dag gick Lary ut på gatorna i Stockholm och frågade några som passerade vad de kände till om Laryngförbundet, operationerna och handikappen. Här följer två typiska exempel på hur det lät.

Nr 1 Ung man, tjänsteman ca 30 år, boende i Nacka

Lary frågade; känner du till Laryngförbundet?

– Nää, vad hette de' sa'ru?

Utan att svara frågade vi då om han träffat någon som haft ett hål på halsen.

– Jooo, det har jag sett för nåt'år sen i Nacka där jag bor.

Vi fortsatte; vet du eller har du någon idé om varför han hade ett hål där?

– Nääe, vet inte...

– Jaså, struphuvudet (efter att vi förklarar).

– Kan du gissa orsaken?

– Måste väl vara rökning o snusning...? De äter väl genom hålet...

På frågan hur många opererade det finns i Sverige gissade han 5 000 vilket ju inte var så tokigt.

Nr 2 ingenjör ca 25 år, boende på Ekerö

Vi började igen optimistiskt med frågan "känner du till Laryngförbundet?"

– Neej, ingen aning.

Utan att svara frågade vi då om han träffat någon som haft ett hål på halsen.

– Joo, det har jag sett. (efter lite funderande)... det var ett TV-program för många år sen. Där fick man se det. De använder sån där rakapparat när de pratar. Och de fick lära sig att rapa. Det lät så där vibrerande som det gör om man pratar när man rakar sig.

– Kan du fundera ut varför de har ett hål på halsen?

– Måste väl vara nåt med stämbanden...

– Varför tror du att du minns det här TV-programmet som du såg för så många år sedan.

– Ja, det är väl sänt man minns när man sett det. Det låter ju ganska konstigt...

De här små samtalen visar att behovet av vår informationskampanj är oändligt! Det ska sannerligen bli spännande att höra hur det låter efter kampanjen. Om vi har lyckats nå ut till svenska folket med vilka vi är och vad vi vill.

Larys utsända:
Eva Bergström

Laryngföreningen i Uppsala län:

Många aktiviteter – oro för framtiden

Då Laryngföreningen i Uppsala län i sammanfattning imponerande lista över väl genomförda aktiviteter. I redovisar sin verksamhet för 1989 blir det en korta punkter skriver man i sin årsredovisning:

- Föreningen har under året haft besök av Gävleföreningens ordförande Siv Baglien. Som informerade om hjälpmedel samt om nya hjälpmedel för Laryngopererade.
- Föreningen deltar med valda ombud i Läns-Kommunens- HCK:s referensgrupper och representantskapsmöten samt i HCK:s styrelse.
- Föreningen har tillsammans med ABF Uppsala startat en studiecirkel i ämnet Landskapet Skåne. På Ädelfors Folkhögskolas utbildning i föreningskunskap deltog fyra (4) av föreningens medlemmar.
- Föreningen har under året genomfört en tal och rehabiliteringskurs på Foneatriska avdelningen vid Akademiska sjukhuset. Kursledare Gunilla Beling Loogoped.
- Föreningen deltog med två medlemmar i Laryngförbundets rehabiliteringskurs på Stensunds Folkhögskola.

- Uppsala Laryngförening har tillsammans med Stockholmsavdelningen deltagit i en rehabiliteringsresa till Skåne.
- Gävle Laryngförening har haft en tvådagars konferens där Uppsalaföreningen inbjöds att delta, för att komma med förslag och idéer om hur arbetet för Radiohjälpen skall bedrivas. Ordförande för konferensen var Siv Baglien, Gävle.
- Uppsala Laryngförening har tillsammans med föreningen Visir:s ordförande Ann-Britt Stenberg besökt Valsåtraskolan och informerat om skadeverkningsarna av rökning, Majny Eriksson Uppsala Laryngförening, om hur det är att vara Laryngopererad.

Men föreningen känner oro för framtiden: Inte minst efter att ha informerat oss om innehållet i den statliga handikapputredningen känner vi att vi lever med stora risker för ett samhälle med allt mindre solidaritet och humanitet, säger man.

Torr hemma?

FREE VENT SYSTEMET

HJÄLPER

Se vår annons

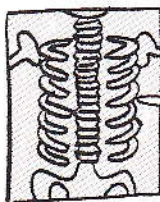
FIMPA NU

— Expressenläsare tipsar!

Hur gjorde du för att sluta röka, frågade EXPRESSEN sina läsare en junidag i år. Många gav tips och synpunkter på problemet. Några av de som kom till tals i EXPRESSEN citerar Lary här på denna "fimpa-nu-sida".

■ Jag hade rökt i 50 år men bestämde mig plötsligt för att bara sluta. Det är bara att bestämma sig så går det.

Maj Widlund, 72, Kumla

Rolf Björling, operasångare:
Som operasångare har jag alltid hävdad att det går hur bra som helst att röka och sjunga opera. Men sedan jag slutade har jag fått en helt annan ton. Hur jag gjorde? Jag bara slutade! Det var för snart fem år sedan, jag satt med min fru och drack kaffe, och tittade på den fula fimpen jag hade i handen. Så sa jag: nu skiter jag i det här! Och det gjorde jag.

Det enda sättet att sluta är att helt enkelt bestämma sig för det. Och det gäller att göra det innan läkaren säger åt en att göra det, för då är det ofta för sent.

"Hot" tips:
■ Rulla filtret i tabasco! Sen smakar det inget vidare. Richter, Stockholm

"Jag blev dödsrädd"

■ Jag blev helt enkelt skräm till döden. I över 20 år hade jag rökt, de sista åren hade jag ständiga problem med iskalla händer och fötter. Kärlekskramp var på intågande. En kväll hos vänner talade en av deras bekanta om att hans fru nyligen dött i kärlekskramp. Sedan dess, nu tre år, har jag inte rökt.

Jag blev dödsrädd.

Christer Alexandersson 39, Kungälv

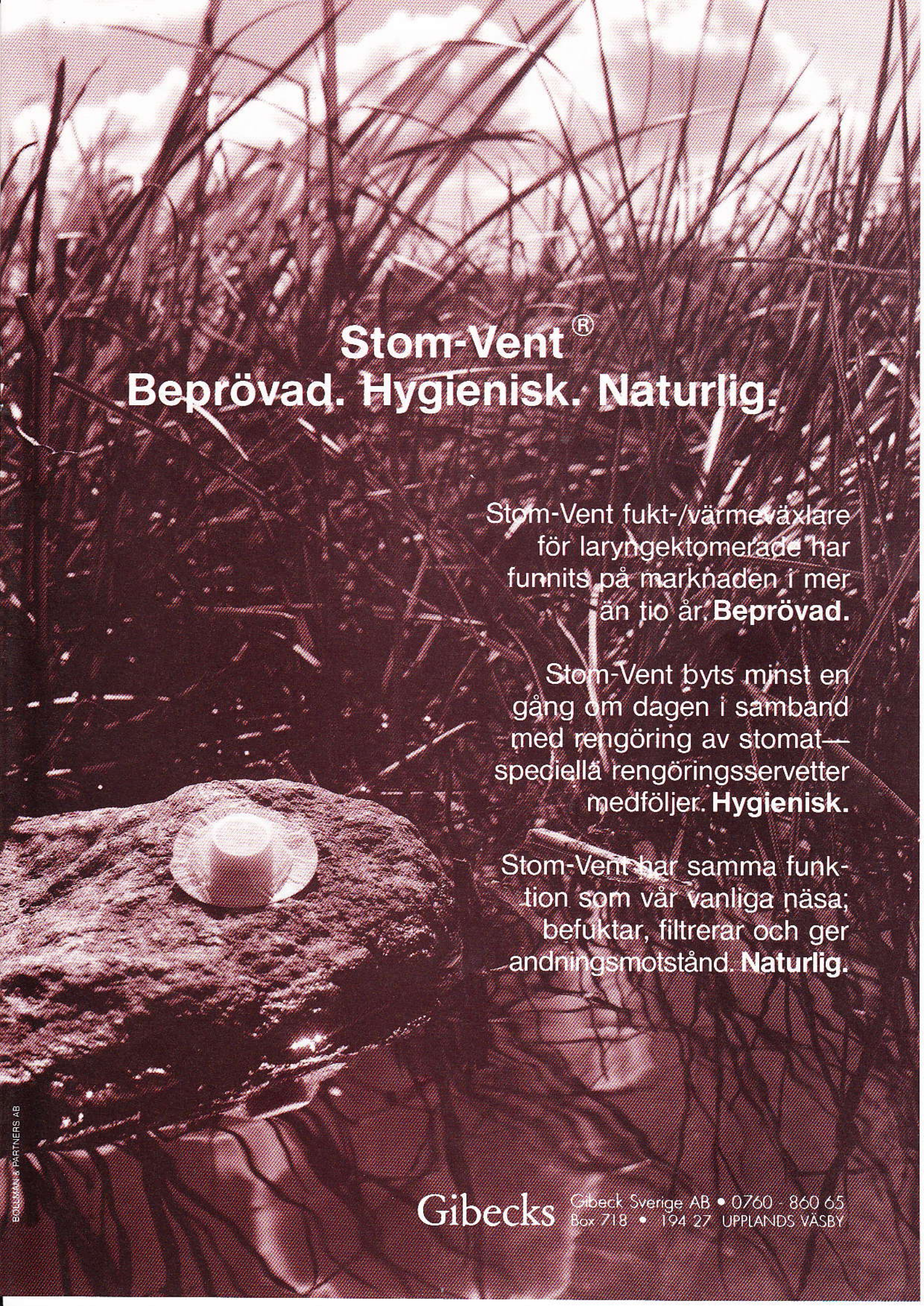
SPARADE 18 000 i skokartong

■ Jag var taxichaufför, då blir det många tillfällen till att röka. Men så fick jag en långkörning med buss, och ingen av passagerarna rökte så det blev inga rökpauser. När jag kom fram skulle jag just tända min första cigarett, men då tänkte jag, att hade jag lyckats resa så långt utan att röka kunde jag säkert köra hem också utan att ta en cigarett. När jag kom hem smakade den första cigaretten pyton. Då bestämde jag mig för att sluta.

För att peppa mig själv la jag undan 20 kronor i en skokartong varje dag jag körde. 1982 var kartongen full. Det låg 18 000 kronor i den. Då gjorde min hustru och jag en underbar Amerikaresa. När man ser hur mycket pengar man röker upp, då är det inte svårt att låta bli.

Gunnar Dahlin, 68, Borås

Stom-Vent[®]
Beprövad. Hygienisk. Naturlig.

Stom-Vent fukt-/värmväxlare för laryngektomerade har funnits på marknaden i mer än tio år. **Beprövad.**

Stom-Vent byts minst en gång om dagen i samband med rengöring av stomat— speciella rengöringsservetter medföljer. **Hygienisk.**

Stom-Vent har samma funktion som vår vanliga näsa; befuktar, filtrerar och ger andningsmotstånd. **Naturlig.**

Gibecks Gibeck Sverige AB • 0760 - 860 65
Box 718 • 194 27 UPPLANDS VÄSBY

SIEMENS-ELEMA

SERVOX INTON

— den avancerade
röstgeneratoren

- med intonationsmöjlighet
- lätt (bara 17 g)
- liten (bara 11,7 cm)
- med titanhölje
- lätt att ladda

SIEMENS-ELEMA
Svensk Försäljning

Box 3512
172 03 Sundbyberg
Landsvägen 32
08 - 730 70 00

Box 14129
400 20 Göteborg
Flöjelbergsgatan 18
031 - 83 06 90

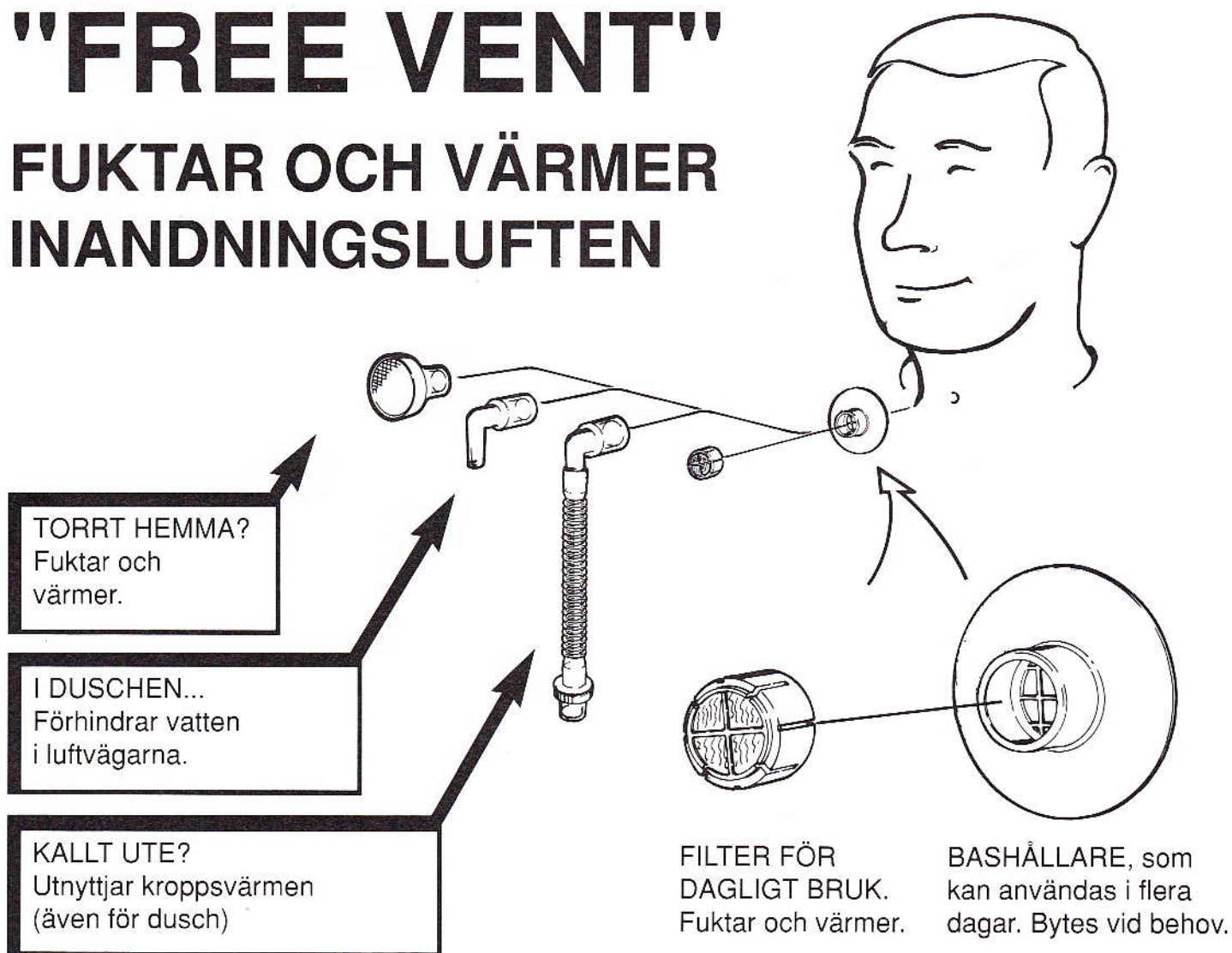
Rörsjögatan 26
211 37 Malmö
040 - 35 74 00

Ålidbacken 2
902 41 Umeå
090 - 11 88 65

ATT DRA BORT EN TEJP FRÅN HALSEN FLERA GÅNGER OM DAGEN ÄR INTE BARA PLÅGSAMT - DET ÄR OCKSÅ ONÖDIGT!

"FREE VENT"

FUKTAR OCH VÄRMER INANDNINGSLUFTEN

Nytt bandagesystem för laryngektomerade. I veckoförpackning! Använd häftan och bashållaren i flera dagar! Byt endast filter vid behov! Tag ut filtret vid hostattacker! Använd också våra övriga tillbehör, dom underlättar! I april börjar vi leverera! Vill Du prova? Kontakta oss!

Produkterna kommer som vanligt att marknadsföras av Triplus Sjukvårdsprodukter AB, Kungsbacka. Tills vidare bör dock eventuella frågor om produkterna ställas direkt till Pharma Systems.

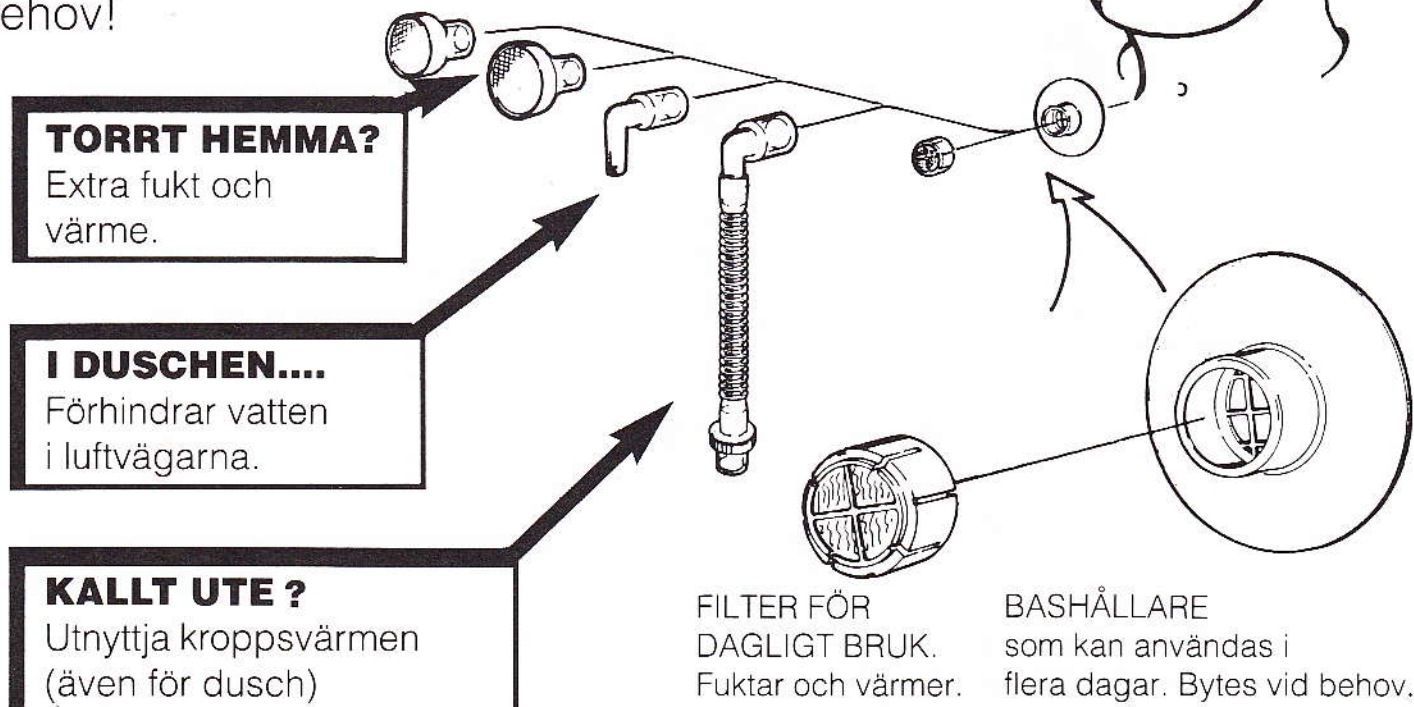
 Pharma Systems AB
Bröksmyravägen 31, 826 00 SÖDERHAMN
Telefon 0270 - 702 35

ETT BYTE UTAN TVEKAN!

Att avlägsna en häfta kan vara plågsamt.

FREE VENT är ett nytt skonsamt bandagesystem för Dig, som är laryngektomerad!

Använd häftan i flera dagar - byt endast filterkassetten vid behov!

- FREE VENT** - fuktar och värmer inandningsluften.
- FREE VENT** - löser flera "vardagliga" problem.
- FREE VENT** - kan anpassas individuellt.

FREE VENT BANDAGESYSTEM ÄR GODKÄNT AV HANDIKAPPSINSTITUTET!

Rekvirera gärna vår folder.

Intressant och värt att prova? Tag kontakt med Din läkare, logoped eller distriktsköterska.

MARKNADSFÖRES AV:

Triplus Sjukvårdsprodukter, Kungsbacka

Postadress: Box 103 34, 434 01 Kungsbacka. Tel (växel) 0300-180 70, Telefax 0300-131 32, Telex: 274 22 TRIPLUS S.

TILLVERKAS AV:

Pharma Systems AB
S-826 00 SÖDERHAMN, Sweden

Text och bild
Göran Nilsson
Ängelholm

Bild: Kursen gav rika tillfällen till testning av olika hjälpmedel. Elin Sjöberg får veta vilka erfarenheter Gert Hall (tv) och Arne Stenberg har av "Medela".

SUCCÉ IGEN FÖR TALKURS I LUND

I fjol arrangerades på initiativ av cheflogoped Kjerstin Becker vid avd för Röst- och Talrubbingar vid Lunds Lasarett en kurs med deltagande av laryngektomerade och logopedelever. Erfarenheterna av den kursen blev så goda att Laryngförbundet beslutade att fler medlemmar skulle få chansen i år.

I slutet av maj samlades tio talelever och sju logoped-

elever till 4 dagars gemensamma övningar i Lund. Egentligen skulle fjorton laryngektomerade från Malmöhus, Kristianstads, Blekinge och Kronobergs län ha deltagit, men dessvärre hade några måst lämna återbud på grund av sjukdom. Som representanter för Laryngförbundet deltog också konsulent Gull-Britt Mårtensson och ordföranden i lokalavdelningen Erik Ohlsson.

Även LARY hade tillfälle att vara med på ett hörn under sista kursdagen. På förmiddagen demonstrerade Per Olof Schultz från Medela Medical företagets röstförstärkare, som kursdeltagarna sedan hade tillfälle att prova i olika samtalssituationer. I ostörd miljö ger fickmodellen tillräcklig styrka åt rösten, men gäller det tex att bryta in i en diskussion – ja då behövs den något större och kraftigare enheten. Detta var kursdeltagarna eniga om.

Medela, som har sin tillverkning i Åryd utanför Växjö, gjorde konstruktionen för cirka fyra år sedan efter det att Elof Bystedt hade pekat på att det inte fanns någon lämplig förstärkare med bra ljudåtergivning att tillgå. Företaget har också tagit fram praktiska tillbehör, exempelvis en mycket liten och lätt mikrofon, som kan fästas på den ena glasögonskalkmen. Det relativt höga priset, cirka 4 000 kronor för en komplett fickförstärkarutrustning, beror på att tillverkningsserierna inte omfattar mer än femtio exemplar åt gången.

Det var fler hjälpmedellverkare som ställde upp med information under kursen. Göran Liljekvist från Gibeck Respiration talade om "Vikten av att använda Stom-Vent". Från Siemens-Elcoma kom Christina Svensson och visade upp nya Servox Inton. Röstprotesen Pro-Vox demonstrerades av Anders Williamsson från Atos Medical.

Viktigt att mötas

Mera information: Kurator Monica Saxne berättade om sådant som är värdefullt att känna till om man är laryngektomerad. Sin åsikt om kursen sammanfattade Monica Saxne så här: "Jag tror att det är viktigt att man får träffa andra som befinner sig i en liknande situation, att man får sitta ned i lugn och ro och få individuell hjälp. Framför allt är det samvaron som är viktig".

Kursen inleddes med individuell kartläggning av deltagarna träningsbehov. Genom jämförelser mellan talinspelningar vid kursens början och slut kan Kjerstin Becker och hennes två logopedkolleger kartlägga

träningsresultatet. Alla deltagare fick också fylla i ett frågeformulär som sista punkt på kursprogrammet. En snabb tjuvtitt i blanketterna bekräftade att alla var eniga om att kursen var helt lyckad.

Stor samlad erfarenhet

"Det är mycket svårt att skära ut en särskilt god bit ur en så god tårta", svarade en av taleleverna på frågan vad som var det bästa i kursen. Logopedeleven Elin Sjöberg sammanfattade sina erfarenheter: "Det bästa var att få träffa så många laryngektomerade eftersom varje person har sin egen bakgrund och sina egna problem. I yrkeslivet kommer man troligtvis att träffa ganska få – här har man fått stor erfarenhet på en gång".

Inga-Lill Knutar, också logopedelev, framförde ett tack till talkurseleverna. "Ni har ställt upp som försökskaniner – eller vad man nu ska kalla det – och delat med er av era erfarenheter kring det här handikappet. Det får vi stor nytta av när vi snart ska ut och jobba på olika ställen i landet".

Logopedeleverna, som en vecka senare skulle avsluta sin utbildning, hade dock ett önskemål. Kursen borde ha kommit i tidigare i deras utbildning, eftersom den ger tillfällen till prov av olika tekniska hjälpmedel och förmedlar kunskap om patienternas erfarenheter. I slutskedet av sin utbild-

ning är logopedeleverna också mycket belastade med bland annat examensarbeten. Fyra hela kursdagar och dessförinnan en lång tid av förberedelser – mötsvarar kursresultatet Kjerstin Beckers förväntningar?

"Resultatet är suveränt fint. Alla deltagare är nöjda och det tycker jag är det viktigaste. Huvudsyftet i och för sig är talträningen, men minst lika viktig är den sociala gemenskapen och den tycker jag vi har uppnått till hundra procent. Behovet har vi känt till länge, det har bara varit svårt att hitta den praktiska utformningen av en kurs. Men det har vi lyckats med rätt bra nu, tycker jag, att kunna kombinera elevernas utbildning med att ge patienterna en bra behandling och vård. Några läkare eller sköterskor vill vi inte ha med eftersom jag inte vill ha någon sjukdomsprägel på kursen. Det ska bara handla om rehabilitering.

Nu är det ju så att på ett regionsjukhus finns patienterna samlade. De flesta patienter är ju opererade här så det är liksom en naturlig knutpunkt för dem. Det borde vara så att alla regionsjukhus skulle gå in för något liknande. För vår del så ställer vi gärna upp och arrangerar en kurs nästa år igen!"

Själva slutklämmen på kursen innan deltagarna skildes åt för att börja tänka på pingstfirande kom i form av en applåd för Laryngförbundet som tack för den goda uppbackningen.

Solidariteten är dålig:

En skam för rättsstaten

Solidaritetsens gränser är snäva inom handikappområdet. I en diskussion här om dagen förklarade en person, som kom till mötet i en fin bil, varför det inte går att få bostadsanpassningsbidrag för sommarstugor.

Det är självklart, gav hon till känna, att vi måste fortsätta att satsa på handikappomsorgen. Men även handikappade måste vara med och bära bördorna i samhället. Sverige har dålig ekonomi. Ändå måste handikappade ha bra och tillgängliga bostäder. Men vid sommarstugorna går gränsen. Det är för mycket begärt, att de ska anpassas med svenska folkets skatter.

Den som gjorde diskussionsinlägget företräder dess värre en stark och mäktig opinion. Denna är bestämmande inom politiska etablissemangen. På annat sätt går det inte att förklara, varför människor med funktionshinder hålls tillbaka på så många områden.

■ Talträning lyx?

Socialmoralismens väktare, dessa Vänner av Ordning, som tager sig rätten att på folkets vägnar avgöra vad som är lyx på handikappområdet, hänför till denna lyx sommarstugor, bilar och åtskilligt annat. Härtill hör synbarligen även talträning, röstträning och mångt annat slags rehabilitering, som funktionshindrade inte alls får eller får för litet av.

Så har även demokratin sina gränser. Dessa dras dock ej i Regeringsformen. Denna tillerkänner nämligen alla medborgare yttrandefrihet, mötesfrihet och informationsrätt. Inget undantag görs i denna grundlag, som är Sveriges författning, för larynektomerade och andra rösthandikappade eller för synskadade, döva eller andra handikappgrupper. Sveriges författning nämner icke kostnader som skäl för undantag från demokratin.

■ Många arbetslösa

Verkligheten är, tyvärr, en annan. Människor med funktionshinder får inte hjälpmedel, färdmedel och personlig hjälp som de behöver. Sjukvårdens brister drabbar dem hårt. Rätten till utbildning ifrågasätts för

många. De är arbetslösa i alarmerande omfattning.

Tidningar är otillgängliga för synskadade. Det råder allvarlig brist på tolkar för kommunikation mellan döva och hörande. Följden är, att klyftorna mellan människor med och människor utan funktionshinder inte minskar. Tecken tyder på att de i stället ökar. Människor med funktionshinder ställs utanför grundläggande demokratiska fri- och rättigheter.

■ Demokratikampanj nödvändig

Statens Handikappråd har konstaterat detta och bedriver (år 1990!) en Demokratikampanj. (Uppmärksam på flera tidigare nummer av Lary). Det sker för att vinna opinion, mot socialmoralismen, för demokratin, så att den omfattar alla. Avsikten är att bidra till att reformarbetet intensifieras, så att rättvisa och delaktighet blir verklighet för människor med funktionshinder.

En riktig demokrati kan inte ha några gränser. Det ligger i begreppet, att demokratin gäller alla. Om en del människor, tex de med funktionshinder, ställs utanför, är landet inte demokratiskt. Verkligheten, icke Regeringsformen, är utslagsgivande. Att människornas vardag och författningen ej överensstämmer med varandra betyder, att det föreligger ett brott mot författningen.

Jag hoppas, att Statens Handikappråd ska lyckas med Demokratikampanjen. Må den lämna ett gott bidrag till demokratisk utveckling! Sverige har ett Nationellt Handlingsprogram för handikappområdet. Det antogs år 1983 av en enhällig riksdag. Programmet följs icke.

Det är hög tid för alla politiska partier att samla sig till att genomföra Nationella Handlingsprogrammet. Läget inom handikappområdet är en skam för rättsstaten.

Bengt Olof Mattsson (SHR)

Klyftorna kvar

- Endast åtta procent av svårt funktionshindrade kan påverka vem som ska komma och ge hjälp och service i mycket privata situationer.
- Drygt 70 procent av svårt funktionshindrade har varken arbete eller annan daglig sysselsättning.
- Sju av tio kommuner har bristfällig kännedom om svårt funktionshindrades behov.

(Ur handikapputredningens tredje betänkande Handikapp och välfärd?)

Ny Laryng-förening bildad i Dalarna

Några larynektomerade i Dalarna har varit samlade på Logopedavdelningen vid Falu Lasarett på initiativ av Logoped Per Testad. Vid samlingen deltog även Siv Baglien från Söderhamn som informerade om förbundsfrågor m.m. Beslöt att bilda förening samt att söka bidrag för kommande verksamhet.

Vid ett sammanträde i april valdes styrelse för föreningen som fick följande sammansättning: Holger Andersson, Falun ordf, Per Testad, Falun sekr, Nils-Olov Nilsson, Siljansnäs kassör. Ansökan om föreningsbidrag från Landstinget har ingetts och detta har även beviljats.

Föreningsstyrelsen arbetar nu med att hitta lämpliga aktiviteter för medlemmarna. Någon form av resa kombinerad med lämpligt studiebesök kommer sannolikt att arrangeras

HOLGER ANDERSSON

Problem att duscha?

FREE VENT SYSTEMET
HJÄLPER

Se vår annons

Laryngförbundet fick stipendium

Utdelningen skedde lördagen 12 maj vid en högtidlig och festlig ceremoni i Centrumkyrkan, Sundbyberg. Det var av Harry Lindquiststiftelsen (se särskild

artikel) förbundet fick ett stipendium på 50 000:- för att bedriva upplysningsarbete kring tobakens skadeverkningar och för att kunna genomföra informationskampanjen

Vi var 5 st från Stockholmsföreningen som tillsammans med Pia Pries, Elof och Linnea Bystedt var där.

Pastor Stanley Sjöberg inledde med psalmsång och en kort predikan. Ingamay Hörnberg från TV 3 visade en video om barns ärlighet mot varandra (för ärliga är de). Därefter berättade redaktör Berndt Sehlstedt, tillika styrelseledamot i stiftelsen om dess tillkomst. Fru Maj-Britt Lindquist, änka till Harry Lindquist berättade om stiftelsens syften och om hur donatorn ville att medlen ska användas.

Berndt Sehlstedt ledde sedan ett intressant estradsamtal om tron på kristenheten mellan Stanley Sjöberg och Ingamay Hörnberg.

Efter psalmsång delades stipendierna ut. Berndt Sehlstedt läste upp motiveringen "Kampen mot tobak - för en rökfri generation" är en av hörnpelarna i Harry Lindquiststiftelsens verksamhet. Det är därför med glädje Stiftelsen nu går in och ekonomiskt stöder den brett upplagda informationskampanj Laryngförbundet genomför hösten 1990. Stiftelsen önskar Laryngförbundet framgång i det viktiga upplysningsarbetet kring tobakens skadeverkningar. Därefter överlämnade fru Lindquist stipendiet till Elof Bystedt som tog emot det å förbundets vägnar. *Lars-Olof Paulsson*

Elof Bystedt fick ta emot stipendiet på 50 000:- av fru Maj-Britt Lindquist. Foto: L-O Paulsson

Lindquist en man med stora visioner

Harry Lindquist var en man med stora visioner och som visste att förverkliga dem. Han började en gång med att sälja tidningar som kolportör, blev frälst, gick ut som predikant. Startade så småningom ett tryckeri och tidningen Hemmet och Familjen. Senare köpte han tidningen Svenska Journalen som slogs ihop med Hemmet och Familjen. Tryckeriet utvecklades kraftigt och är idag en stor tryckerikoncern, en av nordens största.

När hans första fru Margit dog, ordnades en insamling i Svenska Journalen och de pengarna lade grunden till Svenska Journalens Läkarmission och Hjälpverksamhet, som idag bedriver omfattande hjälp till självhjälp-projekt i många delar av världen.

Harry Lindquist är också mannen bakom Vänliga Veckan, många trädplanteringsprojekt som t ex "Vi-skogen" och En Rökfri Generation, där han i en artikel redan 1967 ifrågasatte om rökning inte var en modefråga. Han var också en föregångsman inom energiområdet och lät anlägga jordvärme på 70-talet i sin trädgård.

En av hans önskningar var att få färdas till sin egen begravning med en elbil, men tyvärr kunde den inte uppfyllas när han jordfästes i november 1989.

På 80-talet sålde han tryckeriet och genom detta möjliggjordes bildandet av "Familjen Harry Lindquists Stiftelse för Internationell Hjälpverksamhet och Främjande av en Positiva Livsföring", varur Laryngförbundet nu fått stipendium.

Eva Bergström

Texten på diplommet Laryngförbundet erhöLL lyder;

Harry Lindquist Stipendiet

För berömvärda insatser i den positiva livsstilens tjänst har Familjen Harry Lindquists Stiftelse för Internationell Hjälpverksamhet och Främjande av en Positiv Livsföring denna dag beslutat tilldela Laryngförbundet årets hedersutmärkelse 12 maj 1990.

Harry Lindquist Maj-Britt Lindquist

En liten fågel sjöng i Larys öra att fritidsnämnden i Ekerö kommun beviljat Stockholms läns Laryngförening 1 800:-. Grattis!

I ett annat öra sjöngs det något om att kampanjledaren i Stockholm Ulla Wester bor på Ekerö ... med tel-nr 0756-440 67. Föreningens andra kampanjledare Herbert Tschöp har tel-nr 08-89 23 18.

Välj själv!

**FREE VENT SYSTEMET
HAR ALTERNATIVEN**
Se vår annons

Karl-Anton, kampanjstötta:

Överbyberg min barndomsmiljö

"En god vän till mej har sedan några år inga stämband. Han har ett hål rakt in i halsen. Efter en operation som var nödvändig. Han har med stor möda lärt sej tala igen med hjälp av matstrupe och mun. Det finns en ganska stor grupp av dessa laryngektomerade i vårt land och varje gång jag träffar någon av dom upplever jag en tacksamhet över något jag förut alltid har tagit för givet: Att kunna sjunga och tala. Att kunna använda mina stämband."

Det här citatet, som inleder ett brev Carl Anton nyligen skrev till några av sina kollegor, förklarar hur han ser på frågan. En djup tacksamhet och glädje över att han har sina stämband kvar. Stämbanden som är bland hans viktigaste yrkesredskap. Därför tycker han att det är så självklart att ställa upp för Laryngförbundet, berättar han för mig när vi ses en vacker sensomarmdag i hans ateljé på Söder i Stockholm. Utsikten från ateljén, som är inrymd i en fristående gammal hiss, är vidunderlig. Fram och tillbaka på fjärden stävar vita Waxholmsbåtar och Djurgårdsfärjor. Vid Skeppsholmen ligger skeppet och vandrarhemmet af Chapman. Vattnet och himlen är blå i olika nyanser och solens strålar

glittrar på vattnet. Plötsligt kommer en oändligt vacker tvåmastare, om vilken Carl Anton vet att berätta att den köptes från Holland mer eller mindre som ett vrak. Och nu efter många års slit och mycket entusiasm är ett vackert och väl fungerande segelskepp.

■ Påminner om Överbyberg

– Utsikten här påminner mycket om utsikten från Överbyberg, säger han. Vårt hus ligger högst uppe på berget och efter ombygganden har jag en ateljé med en hel glasvägg. Där inne satt jag i påskas och målade "Skärgårdsvår", motivet som Laryngförbundet fått tillgång till.

– Jag tycker det passar bra med en värbild, med symboliken att det går mot ljusare tider och att vi jobbar framåt.

– Överbyberg är min barndomsmiljö och en fast punkt i livet. Jag har tillbringat alla somrar där sedan mina föräldrar köpte det när jag var 9–10 år. Oftast använder vi båten när vi reser till och från Stockholm, även om det numera är möjligt att köra med bil ända upp. Berget vetter mot Vindö Strömmar som är en populär passage för

Prata ! Ring ! Skriv !

POLYCOM nu med POLYTALK batteridriven talsyntes !

POLYCOM ger dig alla möjligheter att tala och göra dig förstådd. Var än du befinner dig. Anslut skrivare och skriv snygga brev. Anslut telefonadapter och du kan sända meddelanden och brev till texttelefoner och databaser. Och med POLYTALK kan du tala med vem som helst ! Kan du tänka dig ett mångsidigare hjälpmedel ?

Prata, ring eller skriv till oss, så får du veta mera !

GEWA

Rehabteknik AB
Box 92, 191 22 Sollentuna
Tel 08-92 01 25

Norge:
GEWA Rehabteknikk AS
Postboks 95
1450 Nesoddtangen
Tel 02-91 33 30

Danmark:
Dal-Pres GEWA aps
Indelukket 9
3600 Fredrikssund
Tel 47 38 33 40

Finland:
DAVOX OY
Naulaklionte 4B
00970 Helsingfors
Tel 90-32 42 11

fritidsbåtar. Däremot går Waxholmsbåtarna numera en annan rutt.

■ Brevmärkesbåten, en av de många...

– Segelbåten jag målat på brevmärkesmotivet jag gjorde till Laryngförbundet är en av de otaliga segelbåtar som passerar varje dag.

– Har du målat hela ditt liv?

– Jag bestämde mig tidigt för att jag skulle måla och ville egentligen sluta plugget. Det gick inte alls för mina föräldrar hade ambitioner med sina fyra barn, så studenten tog jag. Jag sjöng och spelade också, men då på 50-talet trodde ingen på att det skulle kunna funka som yrke. Men det är en härlig blandning musik och målnings. Jag arbetade på DN som tecknare under 50–60-talet, och fick möjlighet att göra en del radioprogram och även TV. Så småningom tog jag tjänstledigt för att prova vingarna och sen dess har jag frilansat.

■ Jag älskar min stad

– Du förknippas mycket med Stockholm och skärgården?

– Ja, jag älskar min stad och det är härligt att den är så vacker. Men jag tycker mycket om att resa och Västkusten gillar jag mycket. Så det är nog mer som media framställt mig, än hur jag själv uppfattar mig. Jag har skrivit många, många visor som varken handlar om Stockholm eller skärgården, men det glöms lätt. Ibland undrar folk varför jag inte skriver om det negativa med Stockholm, men alla kan inte prata om det negativa. Det måste finnas någon som talar om allt som är bra. För andra är det naturligt att slå på det onda, men för mig är det naturligt att berätta det positiva.

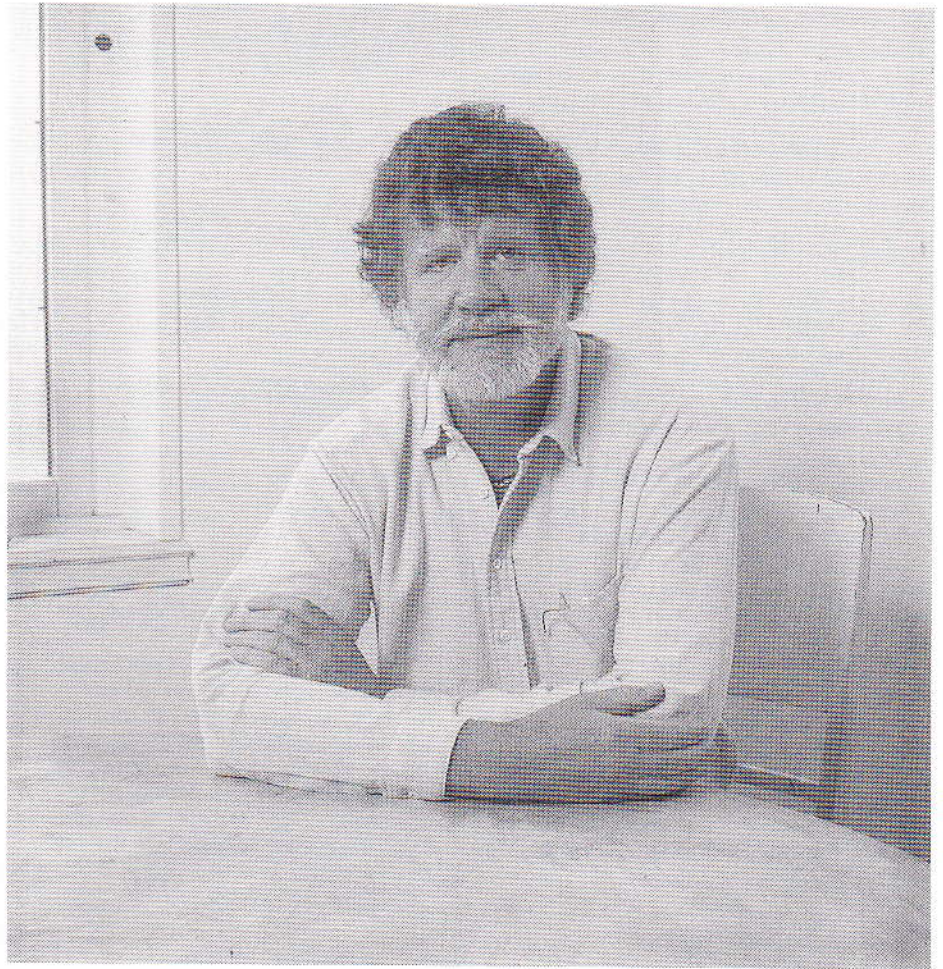
■ Fick mej en tankeställare...

– Varför ställer du upp för Laryngförbundet på det här enormt generösa sättet frågar jag lite nyfiket.

– Det tycker jag är en självklarhet. Speciellt som jag på nära håll sett det hela, genom att min goda vän Göran Welin-Berger, blev tvungen att utstå denna operation. Hela hans bekantskapskrets fick sig självklart en rejäl tankeställare när det hände. Jag fick mig själv en tankeställare när jag en höst fick talförbud pga en stämbandsinflammation. Det var ju egentligen en bagatell, men jag fick känna på vad det innebär att inte kunna prata. Och det var jobbigt trots att jag visste att det skulle gå över. Därför ligger det mig så nära att hjälpa till med lite av det jag kan. Fattas bara annat, att jag inte skulle ställa upp med lite tid och energi.

– Jag tror stenhårt på att det kommer att hända mycket mer med forskningen kring de här operationerna när det blir mer uppmärksammat. Och det är roligt att få önska alla lycka till av hela mitt hjärta på alla möjliga sätt; hälsan, insamlingen och kampanjen, avslutar Carl Anton.

Eva Bergström

Carl Anton i sin ljusa och luftiga ateljé. Foto: Birger Larsson

FAKTARUTA

Skärgårdsvår, Carl Anton, konsttryck i 1000 signerade och nummerade exemplar. Pris 1875:– inkl moms.

Brevmärkeskartan, består av 42 märken, motiv av Carl Anton. Pris 75:– inkl moms.

Båda trycken säljs till förmån för Laryngfonden. Överskottet används till rehabilitering, forskning och utveckling av hjälpmedel samt information.

Beställ hos Laryngförbundets kansli, tel 08/58 58 07, 08/58 53 53, 08/58 58 09 (texttelefon)

Linköpings-Laryngerna: Rekreation på Saxenborg.

15 tappra, var det som från Laryngföreningen i Linköping gav sig iväg till Saxenborg i Dalarna ett par majdagar. Men det blev mer än Saxenborg – en hel dag för de 15 med buss runt Siljan med Saxenborgsbasen Garvis som guide och färdledare. På Saxenborg var arrangemangen många och uppskattade. Från tipspromenad, Skiffel-board till musikgissningstävlan och jym-pa.

Nya medlemmar är välkomna till LARYNGFÖRBUNDET

Alla som är laryng-, hemi- eller glossektomerade välkomnas att som medlemmar delta i föreningsverksamheten.

Vi inbjuder även stödjande medlemmar.

Våra lokalföreningar eller Laryngförbundets kansli mottager gärna anmälningar.

På sid 2 finns uppgifter om resp förenings adresser och tel-nr.

Tungt i början?

FREE VENT SYSTEMET HAR "NYBÖRJAR"-FILTER

Se vår annons

■ Stora Fimpardagen

Kampanjen Fimpa till varje pris ordnar den stora fimpardagen den 15 oktober och därefter ska alla vara rökfria i minst 4 veckor för att få vara med i tävlingen om en resa för två personer till Hawaii. Under de två år kampanjen tidigare genomförts har mer än 30 000 människor engagerat sig i strävanden att bli kvitt sin rökning.

■ Utställningar

Tack vare samarbete med Polar Print Försäljning AB och Svenska Nestlé kommer varje Laryngförening att få en egen vikbar utställningsskärm. Den består av åtta 70x100 cm "skärmar", som kommer att presentera operationerna, handikappen, hjälpmedel, förbundet och föreningarnas verksamhet samt och gelékost mm för eget bruk. Varje Laryng-förening får disponera en av de åtta skärmarna, där man kan sätta upp aktuella telefonnummer, kalendarium över aktiviteter och annat aktuellt.

■ Konsumstämmor

Göran Welin-Berger i Stockholmsföreningen låter hälsa att han ska försöka komma med på flera Konsumstämmor och informera om kampanjen och sälja nålar. En idé att ta efter?

■ Kampanjupptakt

blir i samband med fackmässan och konferensen Handikapp, Äldreomsorg och Hemtjänst den 25-27 september i Luelå, där vi finns med en monter.

■ Öppet Hus

I samarbete med Logopedförbundets pr-kampanj blir det öppet hus på Karolinska Sjukhuset den 13-14 oktober. På Danderyds sjukhus blir det också öppet hus något senare. Vid båda tillfällena är vi givetvis med och har allt vårt nya kampanjmaterial med oss.

■ Monter på Läkarestämman

Under "Medicin -90" på Stockholmsmässan i Älvsjö den 5-7 december har vi en egen monter i entréhallen där alla strömmar förbi. I montern kommer vi att lämna information, visa video och sälja kampanjnålar.

■ Skivor till kaffet

Den 23 oktober ska ni slå på radion kl 11.00 allihop. Då får ni höra Bertil Perrolf prata med medlemmar i Stockholmsföreningen som har en träff på Mariahissen. Riksradios program 3.

Notiser om Radiohjälpkampanjen:

■ Skärgårdsvår

Vårt fantastiska konsttryck målat av Carl Anton har fått en strykande åtgång. Efterfrågan är stor så lagret har redan minskat. Vartenda ex är numrerat och signerat egenhändigt av Carl Anton. Priset är 1875:- inkl moms. Köp ditt eget exemplar nu, så får du ett lågt nummer.

■ Köp vår fina kampanjtröja - se omslagsbilden.

Upplagan är mycket begränsad så skynda dig att beställa till det heltokiga priset 50:-/st! Det är en härlig kvalitet med 50% bomull och 50% acryl, med specialsydd halsringning och brösttryck samt ett ärmtryck med StomVent. Storlekarna är M, L och XL. Och färgen är vit.

Jag beställer följande

... st tavla, konsttrycket "skärgårdsvår" av Carl Anton, numrerat och signerat. Pris 1875:-

... st brevmärkeskort av Carl Anton, 42 märken/karta. Pris 75:-/karta

... st kampanjtröja, vit med rött och svart tryck. Pris 50:-

storlek... M... L... XL

Varorna leveras mot postförskott varvid porto och postförskottsavgift tillkommer.

■ Stormmarknader

Se till att synas med nålar och kampanjfolder i högsta hugg! Ett jättebra ställe att vara på är olika stormmarknader, speciellt på helgerna. Då rör sig tusen och åter tusen människor där. Prata gärna med chefen för affären i förväg, så att de vet att ni kommer.

■ Nerikes Allehanda ställer upp

Den första dagstidningen som lovat att ta med vår kampanjfolder utan kostnad är Nerikes Allehanda med 78 500 i upplaga.

Ett stort och varmt tack

■ Brevmärkeskort

Nu är våra brevmärken med segelbåtsmotiv av Carl Anton klara. Det är 42 märken på varje ark, gummerade så att de är lätta att klistra på kuverten. Priset blir 75 kr/karta inkl moms. Köp till dig själv och att ge bort till vänner och bekanta. Beställ nu!

Beställningskupong för tavla, brevmärken och tröjor

Sänd kupongen till Laryngförbundet, Box 9514, 102 74 Stockholm

TEXTA

Namn

Adress

Postadress

Telefon

Framåt för hjälpmedel i USA

Med anledning av en lag som kallas Technology Related Assistance Act och som kom förra året har man påbörjat hjälpmedelsförsörjning organiserad av de olika delstaterna, skriver Lars Augustsson, biträdande teknisk attaché på Sveriges USA-ambassad i ett av sina nyhetsbrev.

De första delstaterna som efter en inbördes tävlan fick pengar från Utbildningsdepartementet var: Arkansas, Maryland, Minnesota, Colorado, Utah, Illinois, Kentucky, Maine och Nebraska.

En av förutsättningarna var att försörjningssystemen ska vara utformade för och i samarbete med konsumenter – man kallar det för "consumer responsive".

Just nu pågår en granskningsprocess där en handfull personer från hela USA får läsa igenom ytterligare ansökningar och poängsätta dem. Självt var jag ombedd att vara en av "poängsättarna" och det var en intressant upplevelse att notera med vilken energi man på alla håll i USA går in för att snabbt organisera en högklassig hjälpmedelsförsörjning. Det skulle inte förvåna om vi har en del att hämta ifrån USA även inom detta område, där Sverige har varit föregångare så länge, berättar Lars Augustsson.

Landstingsförbundet vill inte ha rättighetslag för handikappade

I sitt yttrande över handikapputredningens betänkande avvisar Landstingsförbundets styrelse både tanken på en utvidgning av Omsorgslagens personkrets och en ny rättighetslagsstiftning för tex rehabilitering och hjälpmedel.

Förbundet anser att baslagarna, dvs Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen räcker till för att ge alla medborgare inklusive människor med handikapp erforderliga vård-, behandlings- och serviceinsatser.

Inte heller vill Landstingsförbundet ha någon diskrimineringslagstiftning.

Människor med handikapp bör få samtliga sina behov tillgodosedda via HSL och SoL, anser Landstingsförbundet.

– I några kommuner har servicebusslinjer inrättats som ett komplement till färdtjänst. Statsbidrag föreslås i fortsättningen kunna lämnas till servicebusslinjer på samma villkor som till färdtjänst, under förutsättning att servicelinjen utgör ett reellt alternativ för färdtjänstberättigade personer.

Hjälpmedelspalt

Hjälpmedelsprodukter börjar att finnas i allt större utsträckning. Problemet är att följa med i den snabba utvecklingen.

Jag lovade i förra numret av Lary att testa och att skriva om Fri-Vent. Mitt omdöme efter femton dagars användande är gott.

Men, jag anser dock att följande förbättringar borde göras: Bashållarens sammanfogning av tejp och väv bör förbättras. Den lossnar för lätt, dvs väven lossnar från tejp. Nätet i bashållaren bör reduceras till en enkel tvärslå eller till ett kryss. Som nätet ser ut i dag är det svårt att hålla stomat rent. Filtren verkar vara en aning ojämna i kvaliteten. Av en del filter fick jag under natten torkade krystor, av en del inte. Vinkeln som används vid duschning är en bra säkerhetsdetalj.

Att byta filter är mycket enkelt. Fukta filtrens kanter med saliv så går det mycket bra att aptera det i basbehållaren. Fäst verktyget för att byta filtret med i ett band eller en kedja runt halsen, så vet du var det finns.

Jag hoppas att Pharma System beaktar mina åsikter om Fri-Vent och vidtager dessa ändringar samt även ändringar som andra önskar.

Ytterligare ett filter kommer snart ut på marknaden, men det befinner sig ännu i sin linda. En prototyp är framtagen och jag var inbjuden till Danderyds sjukhus för att ge mina synpunkter på detta filter.

Sammanträdesgruppen bestod av överläkare Gillis Andersson, med teknisk Roland Friberg, VD Bror Palmekrantz, AB Fogless samt under-teknad.

Principen är densamma som för övriga filter, men som filter används ett preparerat skumgummi-filter. Byte av filtret kan ske snabbt tack vare ett perforerat lock på framsidan. Jag återkommer framdeles när utvecklingen har fortskridit så vi får se resultatet.

En ny kommunikator kommer till Sverige. Vi fick en inbjudan från Israels ambassads handelskammare med information om ett företag som söker kontakt med svenska handikappförbund för demonstration och information om behov. Söker ev företag som representant för produkten.

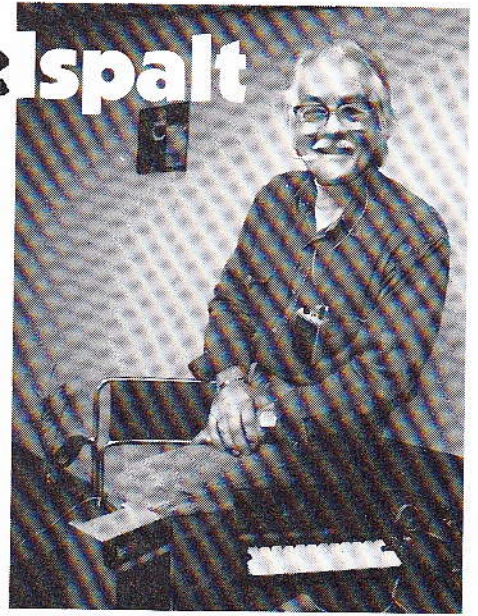
Kommunikatorn heter "Handy Com". Displayen kan monteras på sänggaveln och är trådlös från manöverdosan till displayen. Finns med skrivare och digitalt tal. Du kan koppla den till åtta olika funktioner, tex tända och släcka lampor, starta TV, video och radio, öppna dörrar mm.

På sjukhus kan man koppla den till max åtta patienter och till en monitor där en person kan övervaka och föra dialog med samtliga patienter. Representanten var beredd att lägga in "å å ö" för den svenska marknaden. Handy Com förvaras i en väska med måtten 300x485x115 mm. Totalvikt 3,5 kg. Medela Medikal har anmält intresse att vara nordisk representant för produkten.

Till sist har det inkommit önskemål om att spalten mer utförligt skall beskriva produkterna, och jag ska försöka att bidra mig.

Med många varma hälsningar och hopp om ett intensivt och givande arbete med radiohjälpkampanjen.

Elof

Det finns hjälp mot tugg- och sväljproblem

Till alla Er som skrivit om Era tugg- och sväljningsproblem i LARY!

Ni behöver inte skickas hem som invalider efter en lyckad canceroperation! Det finns numera behandling för dysfagi (tugg- och sväljningsproblem) även i Sverige.

Behandlingen består av att man, efter utförd röntgen av sväljningsakten, bestämmer individuell behandling i form av förändrad matkonsistens, ev huvud- eller kroppsställning, olika former av terapier för att få sväljningsreflexen snabbare eller övningar för kraftigare stämbandsstängning etc etc. Ofta kan det räcka med att man går igenom den mat man äter och ändrar den så att man kan äta besvärsfritt. Kontakt med dietist, så att man håller vikten, är också en självklarhet – el borde vara – men är ofta förbisedd. Har man protes och går ned mycket i vikt, så gör man det också i munnen, och då behöver man kontakt med tandläkare för att få protesens välsittande.

Begär alltså remiss (specialistremiss om ni bor utanför Malmöhus läns landsting, underskriven av en Överläkare) till mig, eller ring eller skriv direkt, så ställer jag upp så långt jag kan på mina 50 %. Dröj inte!

Varma hälsningar
Birgitta Mannering

1990 inrättade Malmöhus läns landsting Sveriges enda tjänst i dysfagi, 50%, förlagd till Orupssjukhuset, Höör, (mitt i Skåne). Tjänsten innehas av leg logoped Birgitta Mannering Orupssjukhuset
243 85 HÖÖR
tel: 0413/630 00 (växel) 636 68 (direkt)

Laryn

Iris – aktiv i Laryngföreningen även sedan Knut gick bort

– Uppdrag och uppdrag. Han ställde alltid upp där han behövdes, så enkelt var det med Knut.

– Inte minst gick han runt och talade med sjukhuspatienter som skulle laryngopereras.

Så berättar livfullt och med värme, makan till i våras bortgångne dryga nittioårige Knut Andersson. Makan Iris är nära sina 87 men ser mera ut som en nybliven, 65-årig pensionär.

– Ja, jag är ju som en ny människa nu, sedan jag efter två års höftledskö har blivit opererad. Det var ett under att få bli av med värken. Men käppen har jag för säkerhets skull kvar då jag är utomhus.

Hon har just kommit in till stan från fritidsstället i Knivsta. Men bara tillfälligt och just av det skälet att Laryngföreningen i Stockholm just skall ha säsongens upptaksträff. Iris känner samma djupa engagemang för Laryngföreningen som så starkt präglade maken Knut.

– Stället i Knivsta har vi haft i sisådär 25 år och det har alltid varit oss kärt. Knut gillade jorden i allra högsta grad och hur mycket var vi inte i skogarna runt om... Svamp och bär tog vi hem och njöt av.

Iris finns kvar i lägenheten i servicehuset på Reimersholme, dit hon och Knut flyttade efter inrådan från läkare. Knut och Iris har haft många lyckliga år tillsammans. Knut, södertäljegrabben, gifte sig med stockholmsflickan Iris redan 1929.

– Mycket har vi rest tillsammans – Madeira, Rom, Pompei, Carpi. Men mest blev det nog ändå bilande i Norden, särskilt i Norge.

Och från resorna ser vi minnen i det prydliga hemmet, väl försett också med konst.

– Med Norge har vi haft särskilda. Där har vi "vårt barn" som nu är i 60-årsåldern (och som precis som Knut gjorde, arbetar vid tullen).

"Vårt barn" är från Sandfjord och var fadderbarn hos Knut och Iris under andra världskriget.

– Banden finns kvar och vi håller nära kontakt med varandra den dag som i dag är.

Knut var alltså tulltjänsteman och arbetade kvar fram till pensionsåldern, många av åren som laryngektomerad.

– Knut opererades i maj 1960.

– Han hade ofta besvär med halsen dessförinnan, och det var förstås rökningen som ställde till det för Knut som för så många andra.

– Men nog är det konstigt. Av Knuts och min släkt är det bara en enda som tagit varning av cancerrisken vid rökning och slutat...

Om Knut och Iris kunde komplettera sitt sommarställes nöjen med många resor, så blev det också förflyttningar i tjänsten. I Trelleborg blev det fem år vid tullen och i perioder blev Knut "utlånad" till så olika platser som Helsingborg och Haparanda. Så nog har det varit ett rörligt liv. Dock hela tiden med Stockholm och Knivsta som fasta punkter.

– Och tänk så mycket vänner vi fått under åren. Vänner som alltid hör av sig – och som det skulle bli väldigt tomt om man mistade.

Knut är som sagt borta sedan i våras. Men han fick som han önskade, åter komma hem till Södertälje, där han nu vilar.

– Både hans och mina vänner har jag kvar, och tack och lov för det.

F.E-n.

Iris och Knut under gamla familjeporträtt av Iris' föräldrar.

Till Larys medarbetare.

Ett flertal bidrag till Lary har av utrymmesskäl inte kommit med i detta nummer. Men nästa gång så...

Psykosocialt stöd viktigt vid cancer

C:a 120 pers var i maj församlade i Vasa till en konferens för att diskutera och ventilera Psykosocialt stöd inom cancervården i Norden.

Det framkom att behovet av detta stöd var stort och viktigt vid cancerdiagnosen, före och efter ingrepp, när slutet närmar sig och till efterlevande när allt är slut.

En handlingsplan mot cancer är på gång i Nordiska Rådet. Planen skall gå ut på att stötta patient och anhörig. Förr, när en cancer konstaterades, var det bara diagnosen, behandlingen och förloppet utför som togs upp. Nu är det patienten som skall stå i centrum. I Danmark har det satsats 4 milj till den Psykosociala forskningen.

Ett nätverk behöver byggas upp för hela familjen. Det är idag för ofta byte av läkare för patienten och då blir det svårare att följa upp vilket stöd som patienten behöver. Relationen läkare – patient blir lidande. I dag inriktas alla resurser på att bota cancer och till överlevnad, därför är det viktigt att läkare – patient får de rätta relationerna.

Huvudbudskapet på konferensen blev: Färdighet i kommunikation för psykosocialt stöd

Färdighet i smärtlindring

Undervisningsplan måste finnas

Planer för olika cancer typer.

Om allt som planerades och önskades på konferensen blev verklighet så vore det ett stort framsteg för cancervården och dess patienter.

Siv Baglien

Info på sjukhus

Referensgruppen till det Kommunala Handikapprådet i Varberg har begärt hos sjukhuset i Varberg att få tillgång till plats på sjukhuset för informationspunkter där man kan få lämna upplysningar om handikappfrågor och handikapporganisationer.

Man vill också få tillfälle informera på olika vårdavdelningar inom sjukhuset.

Dragning, Linköping

Linköpingsföreningen har lottat ut 2 st taylor. Den ena vinsten utföll på gul lott nr 6 och gick till Jan Lundgren. Den andra vinsten gick till Sigvard Håkansson på grön lott nr 12.